

IMPRESSIONS D'UN VIATGE DE SIS DIES

# Kaspàrov i la «perestroika» dels

La tercera setmana d'agost Gary Kaspàrov viatjava a Bilbao i Sevilla dins una gira de preparació del pròxim mundial.

Ricard Calvo, assessor del campió a l'Estat espanyol i col·laborador d'EL TEMPS, l'acompanyà durant sis dies i en relata ara tots els detalls.

Ricard Calvo

**D**ivendres, 14 d'agost. En l'aeroport de Sondica esperen Kaspàrov un grup de dirigents de l'Institut Municipal d'Esports de Bilbao. Kaspàrov arriba en el vol de la BEA, perquè el seu manager anglès, Andrew Page, desconfia profundament de tot allò que no siga britànic. Després de les salutacions, ens distribuïm en els cotxes. A mi em toca amb els de l'equip de la televisió de la CBS, que li segueixen les passes per fer-li una de les entrevistes en profunditat que distingeix els americans. Quasi aconseguisc embarcar la bellíssima Celina Scott, l'entrevistadora més famosa de la televisió britànica (programa matinal en el desdijuni, amb rècord d'audiència), però se m'avança un membre de l'organització, amb un cotxe millor.

En l'hotel Villa de Bilbao té lloc una reunió de la junta directiva de l'Associació de Grans Mestres dels Escacs (GMA). Es tracta d'un organisme impulsat per Kaspàrov i completament al marge de la Federació Internacional de Campomanes, que pretén fer-se amb el control mundial dels escacs d'alta competició. La seua filosofia és que, per organitzar els escacs, n'hi ha prou amb els escaquistes i els patrocinadors, com s'ha esdevingut durant quasi 2.000 anys.

El protagonisme parasitari dels federatius i els buròcrates dels darrers seixanta anys, que ha culminat amb la catàstrofe Campomanes, arriba a la fi, segons tots els indicis. En l'hotel salude l'espònsor de la GMA, el milionari mecenes holandès Bessel Kok, que s'ho passa millor entre escaquistes que entre financers i banquers internacionals. El president de la GMA és Kaspàrov.

Allí hi ha, també, d'altres membres de la directiva: l'holandès Jan Timman i la seua bella esposa negra, l'increïble



Kaspàrov-Kàrpov, el nou matx, aviat a Sevilla.

políglota iugoslau Ljubojevic, el taciturn hongarès Portisch, Kavalek, el txecoslovac que, el 1968, va creuar amb la seua nòvia la frontera, en un cotxe metrallat pels guàrdies fronterers i avui resideix als EUA, el geni anglès John Nunn, el més jove —ex-catedràtic de Matemàtica a Oxford—, el gloriós danès Bent Larsen i Laura, la seua esposa argentina... I Anatoli Kàrpov, l'únic membre que va votar a favor que la GMA s'integràs en la FIDE de Campomanes.

Només arribar a l'hotel, Kaspàrov es va submergir en les reunions de la GMA, encara que feia freqüents escapades al bar on érem uns quants, entre ells l'equip de la CBS i Miss Scott.

De nit, eixim a fer una volta gimnàstica per la Gran Via. Kaspàrov parla de la seua preparació: vint minuts d'exercicis gimnàstics de matí, després, jogging. Tot seguit, les sessions d'es-

cacs amb els seus ajudants, unes cinc hores. Al capvespre, tennis o una partida de bàsquet. El lloc concret de l'entrenament és un poble perdut en les muntanyes d'Azerbaidjan, per on passa un torrent impetuós. El principal entrenador segueix sent encara el gran mestre Nikitin.

A la mitja hora de passeig, Kaspàrov ens diu que la marxa és massa lenta i que cal augmentar la velocitat. Miss Scott, Leontxo Garcia i jo, sàviament, ens tornem alenant a l'hotel. Queden amb Kaspàrov el seu apoderat Page i Stephen, el cap del programa de la CBS.

Dissabte, 15 d'agost. En el desdeju-



ni, **Stephen** i **Page** protesten per les fi- blades i comenten com d'encertada va ser la meua determinació. Anem tot seguit a l'Ajuntament de Bilbao, l'alcalde, **José M. Gorodo**, dóna la ben- vinguda a la GMA en èuscar i anglès. **Bessel Kok** parla dels seus projectes de finançar una sèrie de torneigs en dife- rents ciutats, similars als «grand-prix» d'automobilisme, que puguen substi- tuir en el futur les proves oficials de la FIDE, plenes d'irregularitats.

La GMA es reuneix a porta tancada per tractar aquests temes, i **Page**, **Ste- phen**, **Celina Scott** i jo anem d'excur- sió a Castro-Urdiales. El tema del dinar és naturalment **Kaspàrov** i la con-

versa deriva freudianament cap a la psico-sexologia. «¿És **Kaspàrov** atractiu per a les dones? **Celina** diu que sí, i que ella en sap bona cosa. Només que re- sulta estranyament infantil, *boyish*, en molts moments. Però el seu tracte és de primera classe. Es parla de **Marina Neolova**, la famosa actriu russa de 40 anys que ha estat l'amiga de **Kaspàrov**. **Stephen** aventura la barata interpreta- ció del substitut edípic. Jo li dic que les coses són més complicades. Que estem acostumats a veure normal que un ho- me de 40 anys s'ho faça amb una do- na de 20, però que, per fer-ho al revés, no cal ser anormal, sinó que pot ser perquè un siga mínimament lliure i es

situe fora de la rigidesa convencional.

De nit, l'organització basca ofereix un sopar a Bermeo. **Kaspàrov** no ve. **Kàrpov**, sí, dins la seua campanya «Procure ser simpàtic, que les coses es- tan que bufen». Menja com un rap, en- cara que amb la cuina de Bermeo la cosa no és tan estranya. També és co- negut que la preparació de **Kàrpov** in- clou augmentar molt el pes, perquè durant el matx el perd progressiva- ment, fins que els seus amics l'han d'interrompre. De nit Cèlia s'acomia- da. Ha acabat l'entrevista i se'n torna a Londres.

Diumenge, 16 d'agost. A l'aire lliu- re, té lloc de matí una sessió de simul- tànies de les més importants en la història dels escacs. El campió del món, el sub- campió, i un selecte grup de grans mestres de primera fi- la, cadascú amb vint tau- lers, la majoria juvenils, plens d'il·lusió. És tot un èxit del nou estil de la GMA, que es complemen- ta amb el bon temps i l'hà- bil iniciativa de l'Institut Municipal d'Esports de Bilbao.

A la vesprada, segueix la reunió de la GMA. Algun tema dels tractats arriba a l'exterior. El jugador rus **Beliavsky** es va negar a replegar-los. **Campomanes** el va amenaçar de causar-li problemes amb la Federaci- ó Soviètica. **Beliavsky** li va dir que ja no tenia por. La GMA acorda de commi- nar **Campomanes** perquè, encara que siga per una ve- gada, respecte les lleis que ell mateix ha dictat.

El sopar de clausura és en la muntanya Arxanda, on arribem seguint tot dret uns controls policials. El sopar acaba amb els bascos can- tant a cor el *Boga*, *boga* i *YagurJaunak*. Un dels or- ganitzadors té una veu cui- dada de tenor i ens adelita amb algunes balades d'I- parraguirre. La sorpresa arriba amb l'actuació de l'hongarès **Portisch**, que ix del seu mutisme, declara que l'ànima magiar és pa- renta de la basca en l'amor al cant i a la música, i ens dedica una ària de *Don Giovanni*, de **Mozart**, que últimament ha preparat amb el seu professor (pri-



vat) de cant. **Kaspàrov** es tapa les orelles. Un pensa, sentint l'ària del criat de **don Juan**, que les paraules del llibret són estranyament profètiques de la nova rebel·lia dels escaquistes de l'Est europeu. Els casos de **Beliavsky** i d'**Ajordan**, i de tants altres, em vénen a la menj.

Dilluns, 17 d'agost. **Kaspàrov** vola a Sevilla, amb escala a Madrid, per contractar publicitat amb el director



Kaspàrov: «Campomanes odia la llum».

d'una de les companyies que mesclen aigua amb anhídrid carbònic i consideren l'invent com d'enorme transcendència per a l'espècie humana. Recull de pas, en l'aeroport, el seu famós guardaespalles, **Víctor Litvinov**, que arriba de Moscou. Jo vaig per carretera i duc en el cotxe fins a Madrid **Larsen** i **Laura**. Aprofite per assabentar-me de tot el que ha debatut la GMA.

Els punts més interessants es refereixen a la futura sèrie de grans torneigs d'escacs, en diverses ciutats. Tracte directe dels escaquistes amb els patrocinadors, que ja fan cua.

Barcelona tenia opció a obtenir-ne un de prestigi, dels que faran història. Això es devia a l'amistat personal del patrocinador de la GMA, **Bessel Kok**, amb l'arquitecte **Ricard Bofill**, que li construeix a Brussel·les la seu de la seua empresa. Però, encara que els contactes de **Bofill** amb les autoritats barceloneses eren satisfactoris en principi, aquests han estat tan lents a firmar un compromís definitiu que han quedat ressagades en la correguda i unes altres ciutats se'ls han avançat, sembla que definitivament. Una oportunitat històrica perduda. Cosa que em dona peu a fer ara mateix una breu di-

vagació sobre els escacs a Catalunya.

Tradicionalment, Catalunya ha estat durant tot el segle la zona peninsular de major implantació escaquística. El major nombre de jugadors federats, el major nombre de clubs i d'equips, torneig nombrosos, publicacions pròpies i presència dels escacs en la premsa.

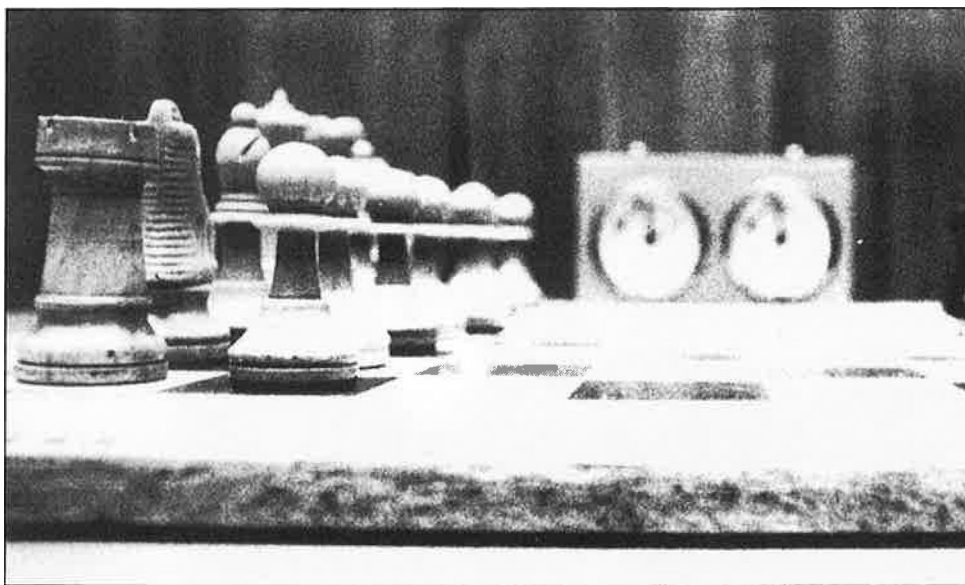
L'home de més prestigi a partir dels anys 60 va ser **Jordi Puig**, organitzador, entre molts altres, dels famosos torneigs internacionals de Palma de Mallorca, iniciador des de Las Palmas, fundador de l'Institut d'Escacs, àrbitre internacional, creador de la «millor revista d'escacs mai publicada», el desaparegut *Butlletí d'escacs*, i home d'immens prestigi internacional. Aquesta correguda entusiasta en els escacs era dirigida a una meta il·lusonada: la presidència de la Federació Catalana en les primeres eleccions de la democràcia.

Aleshores, van succeir coses bastant estranyes. La Federació Espanyola estava regida per un grup de militants de Fuerza Nueva i afins. Hi hagué una campanya de foscor que va portar com a resultat l'elecció d'un home gris i relativament desconegut, anomenat **Joan Segura**. En la seua junta directiva s'instal·len coneguts ultres, com el vocal de Lleida **Ricardo Lega**, que fa ostentació de dur armes i d'haver estat de la guàrdia de **Franco**. Uns altres, d'expressions menys furibundes i relativament moderades, com els vocals **Puche** i **Flores**, confessaven únicament la seua idolatria per **Manuel Fraga**, i ho decidien de fet tot en la Federació. **Segura** esgrimia com a únic mèrit el fet d'haver obtingut una alta subvenció de la Generalitat, perquè un conseller, segons recorde, era del poble, **Vic**, o mantenia amb ell una relació familiar.

El canvi en l'organització dels escacs no va trigar massa. L'ara periodista **d'El País**, **Leontxo García** denuncià torneigs sense la més mínima organització, albergs amb panderoles i una bona pila d'irregularitats. Cada torneig era pitjor que l'anterior, i alguns escàndols, com el zonal de Castelldefels, van arribar a assolir proporcions internacionals. La nova directiva tampoc no va fer res per recuperar els grans jugadors catalans allunyats o represaliats: **Miquel Farré**, atipat dels directius, havia estat el més brillant mestre internacional en l'Olimpiada de Munic de 1958; **Francesc Josep Pérez**, fincat a Barcelona des de 1962, va demanar asil polític a Cuba, i encara espera ser rescatat algun dia, **Artur Pomar** i els seus set fills són la gran qüestió pendent dels escacs catalans. **González Mestre**, expedientat i avui **resident** a França sense que se li haja oferit una reparació. I la gran quantitat de talents que han anat retirant-se desil·lusionats dels escacs, sense que la Federació Catalana haja fet res per evitar-ho.

Per fer alguna cosa, van decidir expedientar l'àrbitre internacional de més prestigi, **Carles Falcón**, que s'havia atrevit a criticar les arbitrarietats de la directiva. L'expedient era tan insostenible que la Conselleria d'Esports de la Generalitat el va anul·lar. La directiva, però, va seguir amb els seus atacs escrits i amb amenaces velades a l'únic àrbitre català membre de la Comissió de Regles de joc de la FIDE. Part de la polèmica va arribar a la premsa el 1985.

Mentrestant, **Puig** resultà tan ferit i tan afectat en el seu equilibri pel colp, que li va fer disminuir tota activitat organitzativa i mai no va parlar, ni ho ha volgut fer, del braç organitzat que li'





En el pròxim mundial el seguiment de la premsa pot conèixer un canvi revolucionari.

va donar per l'espatla. Parcialment, n'és una víctima més.

Les noves eleccions semblen haver acabat parcialment amb el grup de **Segura**, però està per veure si això suposa un canvi en profunditat o un acostament als grans problemes pendents dels escacs catalans. La inhibició en l'organització del Gran Torneig impulsat per l'Associació de Grans Mesures no és un bon començament. La inhibició de la majoria dels jugadors i dels presidents de club durant tots aquests anys és una vergonya que encara els pesa damunt.

Dimarts, 18 d'agost, **Kaspàrov** acudeix a una recepció oferida per l'Ajuntament de Sevilla. En la reunió de premsa que la segueix un periodista li pregunta si és comunista. Resposta: «La pregunta és insultant, ja que, com tot el món sap, sóc ciutadà de la Unió Soviètica».

La visita a la futura seu del Mundial, el teatre Lope de Vega, es realitza entre obrers amb foradadores, materials de construcció diversos i càmeres de TV. Les obres de condicionament del teatre arriben als 700 milions de pessetes. **Litvinov** comprova l'emplaçament de les habitacions de descans dels jugadors, les finestres i els sostres. Tot seguit, visitem l'hotel Sevilla Sol, també en obres, on tindrà residència fixa la delegació auxiliar de **Kaspàrov**. Aquest es conforma amb tres habitacions, però els organitzadors insisteixen a oferir-li'n més. Després, comentaran en privat el contrast entre aquesta actitud i les exigències contínues de **Kàrpov** i els seus ajudants, **Campomanes** i **Toràn**. Hi ha soroll de foradadores en un edifici pròxim. Frase del director de l'hotel: «Com que aquest edifici d'apartaments també és nostre, si durant el campionat li molesta el soroll, n'aturem les obres». Grandesa sevillana.

**Kaspàrov** es compromet, quan torne, a córrer els 100 metres en menys de 12 segons. La televisió li pren la paraula. A la vesprada, visita xalets i cases del voltant de Sevilla que puguin servir d'alberg secret a **Kaspàrov** i el seu cercle íntim durant tot el campionat. No hi ha elecció perquè, segons **Kaspàrov**, totes les pre-seleccionades són massa grans i luxoses. Desavantatges d'encarregar el tema a agències que cobren per percentatge.

**Litvinov** desapareix de les seues activitats de supervisió i es dedica a anar de compres. És el més contrari a l'estereotip del KGB de les novel·les. Individu bon jan i paternal envers **Kaspàrov**, és, pel que es veu, un amic personal de la família de tota la vida,

i de tant en tant, segons sembla, vigila alguna cosa, però, quan acaba el seu treball, passa de tot. Si la subversió i el sabotatge dels valors d'Occident estan encarregats a persones com **Victor Litvinov**, he decidit prescindir de la reacció de pànic.

Dimecres, 19 d'agost. Les reunions es concentren fonamentalment en aspectes financers i drets de TV. Avancen en la preparació d'un acord que permeta als organitzadors fer preguntes i inclús entrevistes durant el mateix transcurs del campionat del món, com també el comentari de les partides guanyades. **Kaspàrov** accedeix en principi a col·laborar-hi, fet que suposa un canvi revolucionari en les possibilitats de cobertura informativa d'un mundial d'escacs. «Què en pensarà **Kàrpov**? En principi, això depèn de la quantitat de partides que pensa guanyar i comentar.

A la vesprada, continuen les visites a xalets i només de nit apareix **Kaspàrov** relaxat i disposat a xarrar. Sopem plegats **Page**, **Litvinov** i **Kaspàrov** i un dels organitzadors i aprofite per a fer moltes preguntes *off the record*. Algunes poden ser parcialment comentades. Està convençut que **Campomanes** i la seua màfia saben que és l'última oportunitat, i que no podran resistir tres anys més a un **Kaspàrov** campió del món. El millor antídoto, segons **Kaspàrov**, és la publicitat. «Aquesta gent odia la llum. Els seus tractes són sempre per sota de la taula. Per això, com més periodistes i cobertura informativa, més garantia hi haurà que no es fan trampes». Li pregunte si no el preocupa que el comitè d'apel·lació estiga compost per prominents membres del cercle íntim de **Campomanes**. «No, perquè aquesta vegada ja no poden fer res. Digue'm, equina trampa poden fer?».

Li comente que el gran mestre **Georgadze**, antic analista de **Kàrpov**, estarà a Sevilla durant tot el campionat, invitat per l'organització, i que pràcticament això suposa un analista per a l'equip de **Kàrpov**. «No em preocupa. **Kàrpov** té centenars d'analistes més en la Unió Soviètica. Que en prenga tants com vulga». Parla amb entusiasme de la pròxima aparició en tot el món del seu llibre autobiogràfic. A l'Estat espanyol serà distribuït per Planeta. «Hi dic tot el que havia d'explicar, perquè aquest és el moment oportú per fer-ho». **Page**, el seu apoderat, que ha llegit el llibre, comenta amb displicència britànica mentre es mira les ungles: «**Campomanes**, quan llegezca el llibre, se li farà la cara vermella, molt vermella...»

